

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jus Canonicum Practice Explicatum, Seu Decisiones Casuum

Ad Singulos Decretalium Gregorii Papæ IX. Titulos, & ad consuetum
Referendi modum accommodatæ. Opus Novum

Complectens alteram Decretalium medietatem, videlicet nonaginta duos
Titulos, à Titulo XX. libri III. de Feudis usque ad finem

Pichler, Vitus

Ingolstadii, 1734

Decisio CIII. De Colonis Decimas ex fœno, & decimum manipulum frumenti
recusantibus ex agris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62204)

TITULUS XXX.

De Decimis.

DECISIO CIII.

De Colonis decimas ex foeno, & de
cimum manipulum frumenti solvere
recusantibus ex ag-
ris.

SPECIES FACTI.

QUædam Communitas Ec-
clesiastica Bavarix emit à
laicis possessoribus deci-
mas laicales per certum di-
strictum insignis alicujus pagi, &
postquam instrumenta & antiquas
scripturas à venditoribus sibi extra-
ditas accuratius illustravit, invenit
documentum aliquod, in quo
Princeps territorialis has decimas
concessit tanquam feudales jam an-
te ducentos ferè annos, in quo præ-
ter decimas ex agris etiam fit men-
tio decimarum ex pratis, seu de-
bus.

Dei. Reherens / prætendere capit,
arque a colonis exigere decimas ex
sceno, sicut ex frumento, reclaman-
tibus & se se fortiter opponentibus
ralticis, tempusque memoriam ho-
minum excedens pro sua ab hujus
speciei decimis immunitate allegan-
tibus.

Eadem Communitas à centum
& ampliùs annis decimas cujusdam
parochiæ longiùs dissitæ sibi in-
corporatas, vel potiùs fructus de-
cimales, elocavit colonis pro cer-
to pretio valde tolerabili, & re-
spectivè modico (nimirum juxta
formam antiqui collector, quo fru-
menti modius admodù modicâ pe-
cuniâ comparari potuit, eoque vendi
debut, renovato quot annis con-
tractu. Sed, cùm peritiùs & cir-
cumspetiùs economiam suam
hoc tempore inciperet tractare,
animadvertit, se his locationis
contractibus graviter fuisse læsam,
cùm frumenti pretium notabiliter
hoc tempore sit auctum. Idcirco,
ne ulterioris damni periculo se ex-
poneret, stavit omiſſa elocatione per
se ipsam colligere decimas, exper-
tura, an magis sibi consuleret; imò
non dubia, quin majus ex hoc emo-
lumentù captura sit, tempore messis

misit, qui decimas colligeret, & in
Communitatis horreum averteret.
Verùm cùm ad rem perventum,
notatum est, colonos non *decimum*,
prout Juris & moris est, sed primùm
undecimum manipulum segregare.
Monuit decimarum collector de
obligatione decimos quosque se-
gregandi & legitimo decimatori re-
linquendi, sed responderunt colo-
ni, id apud se, imò per totam vi-
ciniam longiſſimo usu receptum,
& consuetum fuisse ab immemo-
riali tempore, & ab hoc usu se non
recessuros. Dissimulavit pro illo
articulo collector, quidque actum
esset, retulit Dominis suis, qui hac
ratione contra Justitiæ & Juris leges
damnificari se rati apud competen-
tem Judicem Ecclesiasticum con-
venerunt colonos.

Ex qua duplici contingen-
tia duplex mihi quæstio fuit
proposita. 1. An ista Com-
munitas Ecclesiastica habeat jus exi-
gendi decimas ex sceno. 2. An co-
loni *undecimum* manipulum pro de-
cimis solventes adigi juste va-
leant ad manipulum *de-*
cimum &

QUÆ.

QUÆSTIO I.

*An ista Communitas Ecclesiastica habeat
jus exigendi Decimas ex
fœno ?*

Rationes dubitandi.

Habere se omnino contendit Communitas, se fundans 1. in Jure Communi Canonico, quod omnes terræ fructus absque ulla distinctione subijcit decimationi, de omni fructu : de omnibus prædiorum fructibus solvendas ex obligatione decimas esse illimitatè asserens. text. in c. nuntios 6. & c. ex parte 21. de decimis, inter omnes autem prædiorum fructus utique etiam veniunt fructus pratorum, seu fœnum, imò hoc haud obscurè exprimitur in specie. c. commissum 4. eod. Ex dem decimæ ex fœno, tanquam in hoc districtu, de quo lis est, debita expressè nominantur

2. In aliquo antiquo documento & litteris, in quibus Princeps territorialis, velut Domus directus, decimas hujus districtus in feudum concessas esse fatetur his formalibus, Das er die zween Thail NB, Wissen und

Ucker, Zehendt ein - zu Bentel. Wo hen verlihen habe : quam parum ergo decimæ agrorum in hoc loco in dubium vocari, tam parum decimæ pratorum recusari possunt, cum de utrisque prorsus æqualiter & copulativè loquantur litteræ feudales. Neque

3. Colonos ab onere solvendi decimas pratorum, tam de Jure Communi quàm ex recitatis litteris debitas, eximere potest per immemorabile tempus in hoc loco, uti asserunt omnia aut neglecta harum decimarum præstatio; partim quia tempus immemorabile necdum probatum, imò tam facillè non est probabile, ut sibi persuadent coloni, partim quia antecessores, & harum decimarum venditores, per suam negligentiam, qua decimas ex præstatio colligere & exigere omiserunt, præjudicare non potuerunt successoribus

cum alteri per alterum non debeat iniqua conditio inferri. *l. non debet ff. de R. J. in 6.* Si quidem

4. Per huiusmodi diuturnam consuetudinem neque Consuetudo, neque Præscriptio, immunitatem à præstatione decimarum ex præstatione attribuit colonis: non Consuetudo, quia secundum classicos auctores, videlicet Innoc. in c. 32. de decim. Marta de Jurisdic. p. 4. cent. 1. cas. 24. a. n. 11. Nicol. Reulner. vol. 2. conf. 11. n. 49. Hunnium Encycloped. p. 5. tit. 2. c. 8. v. 5. Felin. Paris. Bald. & alios apud Covarruv. l. 1. variar. c. 17. n. 8. & Ferd. Vafq. l. 2. Controv. c. 87. n. 8. Decimas prædiales tollere aut abrogare nulla potens est consuetudo propter paritatem, quam habent cum tributis Principi ac Domino territoriali pendendis, à quibus per viam Consuetudinis (aut Præscriptiones) neminem eximi Jura concedunt. *l. 6. C. de Præscript. 30. vel 40. annor.* quis igitur consuetudini (aut præscriptioni) vim tribuat tollendi tributum Divinum, cujusmodi sunt decimæ. *6. de decim. ?* Ut taceatur, impræsentiarum propriè dictam consuetudinem locum habere non posse, utpote quæ essentialiter integram & amplam communitatem respicit, non verò aliqua solum membra il-

lius. Æquè parùm roboris habet

5. Prætensa Præscriptio, etiam mille annorum; uti testatur Barbat. vol. 2. conf. 35. col. 6. Berlich. p. 2. concl. 4. n. 24. allégans Franc. Balbum, Petrum Gilcken, & textum in can. revertimini 65. caus. 16. q. 1. ex ratione, quia decimæ debentur DEO in signum universalis Dominij. text. in c. 16. in med. & c. 33. S. cum autem. de decim. Adde, quòd huiusmodi præscriptioni defint necessaria requisita, ut iustus titulus & bona fides, nam decimas non solvens peccat, & agit non solum contra SS. Canones & Jus Commune, sed etiam contra jus privatum decimatoris; ac tantò sunt graviora peccata, quanto diutius infelicem animam detinent alligatam. *c. fin. de consuet.* Deficit quoque legitima possessio, sine qua non currit ulla præscriptio. *c. 3. de R. J. in 6.* Et huic opinioni subscribunt non solum Canonistæ antiqui communiter, verum etiam ex Legistis Duar, Borell, Belamera, Hunn. *lo. cit. c. 2. n. 57.* & ex recentioribus Canonistis Bernardus Van-Espen p. 2. *Jur. Eccl. tit. 33. c. 7. n. 3.* addens, in Galijs non semel iudicatum esse, laicos obligari ad solvendas decimas è suis terris, tametsi à tempore immemoriali eas non solvissent.

Rationes decidendi.

Hæc tamen omnia, & alia ijs similia, nequaquam mihi videntur tam valida, ut ab opposita sententia dimovere vel retardare possint aut debeant, aded quidem, ut, si coloni vel per 10. aut faltem 30. annos (quod utique ipsis difficile non erit) probant, à se & prædecessoribus suis non solutas fuisse decimas ex prætis Decimatori Laico, antequam is communitati Ecclesiasticæ decimas sui destriktus vendiderat, immunitatem à decimis pratorum tam de futuro quàm de præterito consecutos esse indubitato pronuntiem, sive eam ex Consuetudine sive ex Præscriptione consecutos esse dixeris.

Et quidem Consuetudini hanc vim abrogandi decimas extæno inesse manifesta Jura Canonica edisserunt, secundùm quæ omnes Decimæ totaliter tolli in quibusdam locis per consuetudinem posse in aperto est. textus clari in c. 4. c. 18. 20. de Decim. aded quidem, ut litem, siquam super præstatione decimarum oriri contingat, decidi velint ex locorum consuetudine & usu. c. 32. eod. pr. ibi: *in aliquibus regionibus quædam permixte sunt gentes, quæ secundùm suos ritus decimas de more non solvunt, quamvis consean-*

tur de nomine Christiano. Et infra §. 1. ille quippe decima necessario solvenda sunt, quæ debentur ex Lege Divina, vel loci N. Consuetudine approbata: ergo à contrario illæ decimæ non sunt necessario solvendæ, quæ per consuetudinem non sunt approbata, Confirmatur; ex c. 18. & c. 20. patet, jus quoque percipiendi decimas per consuetudinem positive obtineri: ergo à fortiori jus non solvendi decimas, seu immunitas à Decimis, negative obtineri potest; cum plus sit alicui concedere jus positivum quàm negativum, & præcise immunitatem. Quapropter Doctor Angelicus quodlib. 2. art. 8. expresse docet, injuste exigi decimas, etiam per Clericos, ubi datur consuetudo non solvendi. Juri Communi concordat Jus Bavaricum, non incapax aliquid statuendi de Decimis, quæ jam sunt laicales effectæ, & laicis debitæ, quales fuerunt præteritis, quod tit. 28. art. 14. Land: Recht sic statuit: welche von geringen Früchten / als Kueben / Kraut / und dergleichen / von alters her gar nichts (vom Zehendt) gegeben / die sollen auch darbey gelassen / und von ihnen theil Zehendt begehret werden. Rursus art. 16. sey an

melchen Orthen von alters her
kommen / das man den kleinen
(ad minutas autem decimas redu-
cuntur quoque decimæ ex fæno te-
ste P. Friderich in egregio *tractatu de*
Decimis n. 271.) und Blut zehendt
gegeben, soll er daselbst noch gege-
ben werden: an was Orthen aber er
von alters her nit ist gegeben wor-
den / NB, ist man ihne zurachen
fürers, in auch nit schuldig. His
tam claris Jurium dispositionibus
acquiescunt & consentiunt propè
omnes & melioris notæ Jurisperiti
communissimè, ut adeo in contra-
rium allegati parùm vel omnino
non attendi mereantur, ut infra
magis firmabimus.

Conspirat quoque notoria pra-
xis ferè omnium locorum, præser-
tim in Bavaria, de qua celeberrimus
& rerum Bavaricarum peritissimus
Comentarista L. B. Schmid *semcent.*
de contr. 29. n. 3. ita scribit: *cor-*
ruptum est, quod, sicut in aliis locis, ita
etiam in patria nostra plurima ejusmodi
decimarum species per desuetudinem
abolitæ fuerint, ut sunt decimæ venatio-
num, piscationum, aut fodinarum, lignorum
radarum &c. imò in in patria nostra
omnino nulla minores decimæ debentur, ut
potè de leguminibus, oleribus, rapis, lino,
cannabe, nec de fœtibus ovium, lacte aut
lana &c. nisi Parochi aut Clerici docuerint,
se in quasi-possessione similitum decimarum
ab antiquo constitutos esse, ut ipsis lex &
consuetudo hac in parte potius resistat, ut est
tenetur in art. 16. der Land, Recht.

Ita ille, qui alibi idem insinuat de
decimis ex pratis & fæno in specie.
Dubium igitur non est, quin morà
lite & quaestione, an hi vel illi fru-
ctus sint decimabiles, seu Decimis
obnoxij, consuetudo locorum respi-
cienda, & secundùm eam sententia
ferenda sit. Atqui in districtu,
ubi noviter prætenduntur decimæ
ex fæno, & per totam viciniam, ex
antiquissima Consuetudine (suffice-
rent probabiliter 10. anni. per l. 1.
2. 3. C. de præscript. long. temp. juncto
titulo C. quæ sit longa consuetudo. Gi-
balin. l. 6. scientiæ Canon. c. 2. q. 2.
n. 22. ubi hanc sententiam omnino
veram esse putat, Haunold. verò de
J. & Just. in præm. c. 3. n. 1. & 30.
communioem dicit, præsertim
cùm consuetudo hujus districtus
non pugnet, vel non pugnaverit,
dum fuit completa, contra Eccle-
siam vel decimatores Ecclesiasticos)
Decimæ ex pratis & fæno non sol-
vuntur, ut clarè asserit Species facti,
à Parte adversa non impugnata;
qui districtus & vicinia utique con-
stituunt integram & amplam com-
munitatem, quæ sufficiat ad pro-
priè dictam consuetudinem, imò
etiam una vel altera parochia jam
pro integra communitate in or-
dine ad hunc effectum haberi pos-
se videtur. Imò in Bavaria non
malè dicitur esse consuetudo pro-
vinciæ, decimas pratorum abolens,
cùm mihi saltem non constet nisi de
uno illius loco (licet Concellarius,
Schmid

U

Schmid de quibusdam testetur oppositum) in quo solvantur decimæ ex fæno, ita ut sæpius per modum proverbij audiverim dici: *Sie streitten umb den Heu; Zehendt/ da man doch Rheinengibt.* Si verò, quod tamen nullatenus videre possum, in substrato casu non procederet Consuetudo, rem tamen totam

Evinceret *Præscriptio*, per quam Decimis, licet sint præstationes annuæ, præscribitur, seu immunitas ab ijs solvendis tam in futurum, quam de præterito, obtinetur lapsu 30. vel 40. annorum, modò non currat contra decimatorem Parochum, vel alium jure Parochi gaudentem, ut clare habetur *c. 4. & 6. de Præscript. Concordant l. 2. & 4. c. de Præscript. 30. vel. 40. ann. l. 26. c. de Usuris.* In tali enim longissimi temporis præscriptione præsumitur bona fides, & iustus titulus, ita ut nec allegari nec probari debeant, per *c. 6. de Præscript. l. 3. & 4. c. de præscript. 30. vel 40. annor. Panormit. Covar. Vasquius l. 2. c. 70. & 79.* Sed impræsentiarum coloni per 30. vel 40. annos nihil ex pratis suis solutum pro decimis esse haud difficulter probabunt, cum de tempore immemoriali suæ immunitatis dubitare non videantur. Nec obstat, quòd multi DD. cum Fachin. Ber-

lich. Mynf. & Gailio contendunt, præstationes annuas non extinguuntur per unam præscriptionem tricennalem, sed tot requiri præscriptiones hujusmodi, quot sunt præstationes, & unicam duntaxat præstationem lapsu 30. annorum tolli. per *l. cum notissimi. 7. §. ult. c. eod.* Siquidem longè verior sententia, Jurisque Communi æquè ac Bavarico conformior, cum Panormit. Bald. Boër. Nicol. Everhardi, Haunold. Arnoldo Rath *de usucup. c. 4. §. 1. 3.* tenet, sufficere unicam præscriptionem, ut satis mihi demonstrasse videor in *meo Candidato l. 2. tit. 26. n. 86.* ac satis enervasse *l. 7. tit. iij.* unicam ferè adversariorum fundamentum. Neque in tali præscriptione privata, & alieni juris extinctiva, deficit possessio proportionata, nimirum negativa, quæ consistit in negatione exactionis, & incipit, quando bona fide omittitur prima præstatio; tunc enim negativè possideri incipit immunitas. vid. dictus *Candidatus n. 41. 42.* Dein licet transmitteretur gratis, in aliis præstationibus annuis non sufficere unam præscriptionem, certò tamen sufficeret in decimis, seu in hac particu-

lari specie præstationum annuarum. per *c. 4. & 6. tit.*

Confutantur Rationes dubi- tandi.

Ad 1. aio, in thesi verissimum esse, quod spectato Jure Communi Ecclesiastico de omnibus terrarum fructibus, etiam ex sæno in specie, debeantur decimæ; in hypothese tamen, ex Jure speciali, Consuetudine, Præscriptione &c. huic generalitati derogari posse, ita ut de quibusdam fructuum speciebus non debeantur, pariter certum esse ex eodem Jure Communi, uti probatum est, imò in hoc districtu decimæ ex pratis sublatae esse ex ipso facto satis manifestum est. Quin atque Jure Bavarico (se fundante in communi Bavaricæ praxi) si credamus Cancellario Schmid Juris Bavarici nobilissimo Interpreti *ad tit. 28. art. 16.* decimatores, etiam Clerici, in Decimis minutis assistentiam Juris non habent pro se, sed contra se, ita ut ipsi teneantur probare possessionem vel quasi, ac inde jus acquisitum.

Ad 2. Etiam si transmitteretur, litteras feudales Principis territorialis de anno 1548. authenticas exhiberi (quod omnino necessarium foret) in quibus decimæ pratorum æque ac agrorum decimatori vasallo pro tunc concessæ reperiuntur

in hoc districtu, pridem tamen sive per consuetudinem, sive per præscriptionem, sive per utramque, pratorum decimæ abrogari potuerunt, & defacto abrogatas esse omnino & facile evincitur; nam etiam Jura feudalia subjacent consuetudini, & præscriptioni. Taceo, quod istæ feudales litteræ secundum omnem apparentiam à Curia feudali datæ sint inscijs & non consentientibus colonis (uti constanter asserunt, sibi nihil de illis constare) de quorum tamen præjudicio agitur: sed instrumenta sine præscitu & consensu eorum, quibus præjudicant, erecta nihil probant, præsertim si præjudicium exprimitur solum enuntiative & incidenter, uti in dictis litteris contigit. Mascard. *concl. 925. n. 5. de Prob. Harpprecht l. 1. Responsor. c. 7. respon. 62. n. 9.* ubi sic ait: *instrumentum contra tertium, quem non constat interfuisse instrumenti consecutioni, non probat. l. ult. ff. de interrogat. in Jure sac. l. certum §. si quis absenti. ff. de Confess. Consonant, quæ tradunt DD. ad l. admonendi ff. de Jurejur. & P. Schmalzgrueber *ad tit. de Privil. n. 272.* Vel igitur vasallus decimator, dum pro hoc feudo sollicitavit, in sua suppli-*

U 2

ca

ca erroneè exprimens den *Wifens* und *Ufker* *Behendt* / decepit Curiam Feudalè, vel hoc ex alio errore aut ignorantia utriusque classis decimas conjunxit.

Ad 3. Imprimis, uti jam notatum est, non requiritur ad obtinendam à colonis immunitatem à solvendis pratorum decimis tempus immemoriale, quod tamen probare paratosse asserunt, sed sufficit decennium, si consuetudine, vel tricennium (cùm adversus decimatores laicos non privilegiatos ecurrerit) si præscriptione niti velint coloni. Deinde non est dubium, quin successori noceat, si antecessor jus aliquod, etiam per negligentiam, amittit, cùm notum sit Juris, quòd nemo plus juris, quàm sibi competat, in alium transferre valeat. *l. 79. de R. J. in 6. & is*, qui in jus succedit alterius, eo jure, quo ille (non majori) uti debeat. *l. 46. eod.* Quo pacto alteri per alterum non iniqua, sed æquissima infertur conditio.

Ad 4. Satis superque demonstratum est, quòd usus & consuetudo longa, & longissima, in causis decimarum, & obligationis ad illas pendendas abolitione, locum habeat & attendi cum primis debeat, ita ordinante Jure tam Bavarico quàm Communi, & conspirante communi DD. sensu. In oppositum allegati DD. vel loquuntur de totali Decimarum abrogatione,

vel de casu, quo subtractis per consuetudinem decimis Parocho aliunde non suppetit necessaria sustentatio, vel nituntur erroneò supposito & falsa opinione, qua putant, Decimas formaliter & quoad determinatam quotam sumptas adhuc in Novo Testamento deberi Jure Divino, quòd falsum est, præsertim in decimis laicalibus, quæ non amplius Parocho solvuntur: qui tamen omnes casus huc non sunt applicabiles: ergo nec doctrina dictorum Auctorum. Paritas cum tributa valde claudicat, partim quia Jura Civilia expressè resistunt consuetudini & præscriptioni tributis adversanti, econtra autem Jura Canonica non resistunt consuetudini & præscriptioni decimis adversanti, imò utramque positivè approbant, ut vidimus: partim quia decimæ non immediate debentur, etiam Parochis, in recognitionem supremi Domini Dei, sed solum mediatè & secundariò, immediatè autem Parochis in congruam sustentationem, & quidem solum materialiter spectata, non quoad certam ac determinatam quotam; laicis autem nec ad congruam sustentationem, & insuper nec immediatè nec secundariò in recognitionem supremi Domini Dei: econtra Principi & Magistratui sæculari tributa debentur immediatè in recognitionem supremæ potestatis: ergo, licet tributa solvendis non obstet consuetudo, vel

vel præscriptio, saltem ordinaria & non immemorialis, obstare tamen potest decimis solvendis. Nec exinde in hac facti contingentia consuetudo impugnabilis est, ac si deesset communitas integræ & propriæ dicta, cum non solum in hujus parochiæ districtu, quæ tamen fors non male pro integra communitate considerari potest, sed etiam in tota vicini consuetudinem vigere satis constat & usum antiquissimum, vi cuius ex sano nec petuntur nec solvantur decimæ.

Ad 5, pariter satis ostensum est, quod secundum sacros Canones plurimum valeat in materia decimarum præscriptio, ut patet ex *l. 6. §. 1. in 6. de præscript.* ubi etiam appobatur præscriptio positiva, qua obtinentur decimæ, & non solum privativa, qua extinguuntur, & sola immunitas obinetur. In contrarium citati DD. uti & *can. revertimini*, loquuntur de Decimis, pro ut debebantur in Veteri Testamento, quas quidem aliqui, sed perperam, adhuc Jure Divino quoad determinatam quotam, nempe decimam partem fructuum quæ talem Parochis deberi existimant in recognitionem universalis Domini Divini; qui tamen hoc ipsum non admittunt apud decimatores laicos, quales fuerunt, à quibus sub antiqua qualitate laicali modò translata sunt decimæ hujus loci in communitatem Ecclesiasticam. Justus titulus

& bona fides non debet probari in præscriptione longissimi temporis, sed præsumitur, saltem si præscriptio non currat contra Parochum; imò in præscriptione privativa non alius requiritur titulus, quam patientia Domini. *l. 10. pr. ff. si servit. vind. l. penult. & ult. c. de servitut.* neque necessaria est possessio vel quasi possessio positiva, sed sufficit negativa, seu omisio præstationis, v. g. decimarum, debito tempore continuata, quæ in prostrato non defuit: quod verò laici sint capaces possidendi immunitatem à præstantis decimis, & sic præscribere decimis valeant, licet decimas (spirituales adhuc) possidere ac præscribere nequeant, extra dubium est. Textus ex *c. fin. de Consuet.* desumptus procedit solum tunc, quando mala fide non præstantur decimæ ab illis, qui sciunt se ad illas obligari, & quando constat de tali mala fide. Ex adverso allegati, vel forsitan etiam allegandi DD. pauci, vel intelligendi sunt de casu, quò per præscriptionem immunitatis à solvendis decimis Parocho auferretur necessaria sustentatio, in quo non versamur, vel nituntur falsa hypothese, quòd decimæ quæ tales in nova Lege debeantur Jure Divino, vel loquuntur de longè alio casu, aut referunt aliorum duntaxat opiniones, uti in specie Berlich. *lo. cit.* vel supponunt malam fidem in non solventibus decimas.

Q.U.E.

QUÆSTIO II.

An Coloni, undecimum manipulum per
centum & amplius annos pro decimis solven-
tes, adigi justè valeant ad solvendum
deinceps manipulum de-
cimium?

Rationes dubitandi.

Videtur, quòd sic. 1. quia ip-
sum nomen & natura decimarum,
quod determinatè decimam fru-
ctuum partem denotat, nec mino-
rem nec majorem. *can. 4. caus. 16.*
q. 7. can. 66. q. 1. ead. caus. ergo un-
decimus manipulus repugnat na-
turæ ac nomini decimarum; verba
enim in propria ac nativa significa-
tione sunt accipienda. *l. non aliter*
ff. de legat. III. & naturæ rerum sunt
immutabiles, ut habet constans
Philosophorum & Jurisperitorum
gnoma. Idem eruitur

2. ex Jure Communi, quod,
ubique loquitur de decimis, hac
ipsa utitur voce, & Decimas integrè
ac sine diminutione persolvi man-

dat. *c. 4. 5. 8. 21. 23. 26. 28. 33. 40*
1. 1. de Decimis; si verò non decimus
sed primùm undecimus manipulus
exsolveretur, Decima non integrè
sed cum diminutione præstaretur.
Quinimò

3. hæc ipsa determinatà quotà
ipso etiam Jure Divino etiam novum
in novo Testamento debita est, ut
docent Abb. *in c. 31. de Decim. n. 9.*
10. Hostiens. in c. 24. eod. c. 32.
tit. Innoc. in c. fin. de Paroch. dicens
hæreticum esse aliter sentire: idem
tenet communis antiquorum Ca-
nonistarum, quibus ex recentio-
ribus accessit P. Anacl. Reiffenstuel
h. r. n. 13. non sine claro textu Juris
Canonici *in c. 25. eod. ibi*; Decima
Di.

Divina institutione debentur. Idem asserit S. Gregor. VII. in Concilio Lateranensi, relatus in *can. 1. caus. 16. q. 7.* his verbis: *Decimas, quas fideles præcipiente Domino offerunt. Juri autem Divino nulla consuetudo aut usus contrarius derogare potest. Unde*

4. Ruit præcipuum fundamentum, cui innituntur coloni, qui sicut in solo temporis lapsu, & continuata per centum & amplius annos observantia, usu, consuetudine, aut præscriptione se fundant, asserentes, ab immemoriali tempore à se & suis maioribus non nisi undecimum manipulum pro decimis segregatum fuisse, adeoque pridem jam esse præscriptum contra manipulum decimum; nam Jus Divinum sicut consuetudinem contrariam, ita nec præscriptionem patitur. Adde, quod hæc præscriptio destituta sit necessariis à Jure Humano requisitis, nempe *iusu titulo, & legitima possessione*; siquidem coloni, ut ex facti specie elucescit, diminutas ad undecimum manipulum decimas non alio titulo collegerunt nisi titulo *locati-conducti*, qui ad præscribendum à nemine habetur pro idoneo, neque conductor ullam habet veram possessionem. *Id præsertim s. Inst. de Interdictis*; cum

non suo, sed Communitatis decimatoris nomine, collegerint: quo pacto ipsa Communitas semper mansit in possessione, & suæ possessionis causa per conductores mutari non potuit. Accedit, quod Communitas semper extiterit in invincibili ignorantia de præstatione undecimi manipuli: sed præscriptio, utpote introducta in pœnam negligentium, *pr. Inst. de usucap.* non procedit contra invincibiliter ignorantes aliquid fieri in præjudicium sui juris, tanquam omni culpa carentes. Aque parùm prodest colonis

5. Observantia similis per viciniam, eò quod hæc observantia, tanquam Juri Communi contraria, strictæ sit interpretationis, adeoque nec à loco ad locum, nec à persona ad personam extendenda. Accedit, quod in quibusdam viciniaz locis etiam numeratio decimi manipuli, quæ Juri Communi & Divino conformis, in usu esse dicatur; exempla enim per alia exempla, imò per unicum, præsertim Juri conforme, evolvantur. Nicolaus

Everhard. *in loco. à simili.*

Cravetta *Conf.*

987. &c.

Rationes decidendi.

His tamen insuper habitis non dubito asserere, hos colonos deinceps justè adigi non posse, ut ab observantia, quæ tanto jam tempore apud ipsos viguit, recedant, & decimos quosque manipulos de suo frumento pro Decimis secernant. Relinquendi proin sunt in recepto hucusque usu secernendi undecimos, supposito nimirum (quod omnino subsistere ex actis & agri-
 tis manifestum esse puto) quod convincenter probare possint vel probent debitam hujus usûs antiquitatem, nimirum, si Communitas ista Ecclesiastica Decimas quæstionis possideat ex jure Parochiali, h. e. si non solum decimæ, sed etiam ipsa Ecclesia Parochialis pleno jure sit ipsi incorporata, tempus immemoriale, vel 40. annorum cum titulo; si verò eas teneat non ex jure parochiali, uti apparet, 40. annorum sine titulo; si nimirum se fundent in præscriptione: aliud foret, si se fundarent in consuetudine tum hujus loci tum vicinæ; tum enim foret possent sufficere 10. anni; cum etiam Juri Ecclesiastico derogetur per consuetudinem longam & rationabilem. Sed, ut adverti, arripuerunt coloni viam præscriptionis. Quod autem probare con-

cludenter deberent vel tempus immemoriale, vel 40. annorum cum titulo, si unà cum decimis ipsa Ecclesia Parochialis esset Communitati pleno jure incorporata, ita ut Prædictus Communitatis sit loci Parochus principalis & in habitu, constat ex c. 15. x. & c. 1. in 6. de Præscrip. & quod 40. anni sine titulo, si non Parochia ipsa, sed solum utilitas temporalis decimarum Communitati sit incorporata, vel potius attributa per privilegium, conventionem & sufficiant ad præscriptionem & requirantur, si nempe præscriptio currit contra Ecclesiam, aut communitatem Ecclesiasticam, ac respiciat bona immobilia, vel jura stabilia immobilibus æquivalentia, uti est jus decimandi, patet ex c. 4. 6. 8. eod. x. & ex authent. quas Allisones, C. de SS. Eccles. & Nov. 1. l. 1. cap. un.

Ut autem legitima & convincens probatio fiat in hoc casu vel temporis immemoralis vel 40. annorum, necessarium est 1. ut testes, de eo deponentes, non sint talia communitatis membra & viri, qui & ipsi ad solvendas decimas obligantur; secus enim tanquam testes in propria causa pro legalibus non possent haberi, cum ex eorum testimonio utilitas in ipsos redundaret. *xxi. gl. & DD.*

DD. in l. nullus ff. & l. omnibus. C. de testibus. Mascard. de Probat. vol. 4. concl. 1364. n. 1. 2. 4. 48. Barthol. in l. in tantum §. universitatis ff. de ver. divis. Bald. Conf. 168. n. 1. lib. 2. & conf. 10. n. 2. lib. 3. Roman. Alex. &c. Pro testibus igitur seligendi & admittendi erunt extranei & vicini, notitiam rei habentes, vel inquilini quidem, at oneripendendi decimas non obnoxii, modò sciant & proprio sensu perceperint, semper & per dictum tempus primùm undecimos manipulos pro decimis in hoc loco segregari consuevissent. 2. ut hi testes priùs Juramentum præstent de fideliter dicenda veritate; nam testis non jurato non creditur in Judicio in præjudicium tertij, ut habet Brocardi cum ex c. 5. 17. 29. 39. § 1. & l. 9. 10. C. de testib. desumptum. 3. ut, si de tempore immemoriali deponere deberent, Interrogatoria vel Articuli ritè ponantur, nimirum an proprio sensu per 40. annos perceperint aut viderint, in hoc loco undecimos decimari manipulos consuevissent: an non sciant, vel audiverint, quando & ex qua causa sic decimari captum: an de contrario usu nihil unquam audiverint, nec noverint aliquem, qui audisset vel vidisset, à tempore immemoriali observatum aliter fuisse: & an communis fama aut opinio in hoc loco sit, neminem scire initium decimationis taliter factæ. Scio equidem, multos, à gloss. in c.

1. de Præscript. in 6. & Myns. cent. 1. observ. 30. seductos, solere etiam interrogatorium formare de auditu positivo, an nimirum testes à maioribus audiverint, semper sic fuisse observatum; sed Juri & rationi longè conformius esse mihi satis demonstrasse videor in meo Manipulo Casuum casu 2. omnino sufficere ad probandum tempus immemorabile, si testes interrogentur & deponant de auditu negativo, quòd nempe nec ipsi contrarium unquam audiverint à maioribus, nec aliquem noverint, qui contrarium vel initium hujus moris sciret, & communis opinio sit, à nemine sciri contrarium fuisse observatum, & quando sic observari captum. Si verò probandum foret præcisè tempus 40. annorum, sufficeret, si testes deponerent de propria experientia hujus moris per 40. annos continuati, nec ulterius urgendi forent, neque ad proferendum titulum, v. g. conventionis, transactionis, concessionis &c. vel ad eum, si quem proferrent, probandum; quia in præscriptione 30. vel 40. annorum de Jure præsumitur titulus, can. 15. V. si autem. caus. 16. q. 3. c. 1. cit. l. 4. C. de præscript. 30. vel 40. Nisi nimirum detegatur titulus manifestè vitiosus; tunc enim juxta probabiliorem rueret præsumptio tituli, consecutivè & præscriptio; cum præsumptio debeat cedere veritati.

Enervatur Opposita.

Primum per se satis elumbe est ; quamvis enim nomen & natura decimarum per se & originaliter dicat certam & determinatam quotam, seu decimam partem fructuum, ex communi tamen sensu doctorum & indoctorum atque ab experientia constat, quod appellentur decimæ adhuc, & in æstimatione morali pro decimis habeantur, licet sint per consuetudinem, præscriptio- nem, conventionem &c. diminutæ, vel etiam auctæ, ita ut vel undecima, vel duodecima, vel vigesima pars fructuum, vel etiam nona, vel quinta pro decimis solvatur, ut vel ipsis adversariis notum est: sic quarta decimarum Episcopis debita per consuetudinem, privilegium &c. quandque migravit in tertiam, imò in multis locis omnino abrogata est. Nec fit propriè dicta mutatio naturæ vel essentiæ decimarum, sed loco unius substituitur alia, & pro parte decima substituitur undecima, retento tamen adhuc nomine decimarum

Secundum corrumpit ex c. generi de R. J. in 6. & ex recepto apud omnes principio, vi cuius nemo negat, Juri Communi posse & sæpius solere derogari per Jus speciale Consuetudinis, Statuti, Privilegij, Præscriptionis &c.

Tertium absolute negatur cum S. Thoma 2. 2. q. 87. art. 1. in 6. Covarruv. Gutierrez, Laym, Pirhing, Van-Espen, & hodie communissima fere omnium tam Theologorum quam Canonistarum, qui rem solertiùs rimati sunt & profundius inspexerunt, quam Canonistæ antiqui, passim negantium, decimas formaliter spectatas, seu quotenus sunt determinata quota, vel determinatè decima pars fructuum, in Novo Testamento, etiam Parochis, deberi Jure Divino, & quidem ex duplici capite. 1. quia in Novo Testamento nullus extat textus Juris Divini decimam fructuum partem, seu determinatam quotam præcipientis; Leges autem Veteris Testamenti, Cæremoniales & Judiciales, ad quas priores referuntur etiam lex decimarum, per Christi adventum abrogatæ & extinctæ sunt. ut habet unanimis Doctorum ex c. 7. 8. ad Hebr. c. 4. ad Gal. 6. un. de purificat. post partum. 2. quia constat ex Jure Canonico, in Nova Lege decimas per consuetudinem, privilegium, dispensationem &c. quæ omnia contra Jus Divinum nihil possent, imminui vel etiam omnino apud aliquos abrogari. c. 20. c. 32. de Ref. decim. Trid. sess. 25. c. 13. Ad-

Ad ducti quoad speciem contrarij textus exaudiendi sunt vel de decimis materialiter sumptis & quoad substantiam consideratis, in quantum necessaria sunt ad congruam sustentationem Parochorum, & eorum, qui fidelibus Sacramenta & alia spiritualia ministrant, ac aliunde de congrua provisi non sunt; vel in hoc sensu, quod originaliter & in Antiquo Testamento decimæ à Deo introductæ & præceptæ fuerint, quod tamen præceptum in Nova Lege rursus expiravit, Ecclesia autem ad imitationem antiqui Testamenti decimas de novo præcipiens non resuscitavit præceptum Divinum, nec resuscitare potuit, ita ut urgeret adhuc præceptum Divinum, sed posuit novum præceptum, quod est merè Ecclesiasticum, per consuetudinem, præscriptionem &c. mutabile.

Quartum, & quia directè meum principale fundamentum aggreditur, præcipuum ferè, jam est enervatum in præcedentibus, cum Jus Divinum quoad legem decimarum ex una parte jam sit sublatum, Ecclesiasticum verò sicut per consuetudinem, ita per Præscriptionem &c. auferibile & limitabile sit, ut ex ipsis SS. Canonibus aperte demonstratum est. Quoad *titulum*, & quæ in illo fundatur, *bonam fidem*, quæ duo in omni præscriptione requiruntur, ipsæ leges faciunt nos securos, cum in præscriptione extraordinaria, seu longissimi vel im-

memorialis temporis, præsumant & titulum & bonam fidem. *can. 15. c. 1. & l. 4. cit.* pro quo autem stat præsumptio Juris, nec allegare nec probare debet, quod Jus præsumit, sed id pro veritate habetur, quamdiu oppositum non ostenditur. *c. fin. de restitu. spoliator. in 6. l. 25. ff. de probat.* cum talis præscribens habeat intentionem fundatam in Jure, & probationem liquidissimam ex præsumptione Juris, ut vocat Mascard, *concl. 1221. n. 11.* Neque, ut erroneè supponit objectio, coloni se fundant in *titulo locati - conducti*, qui utique ad præscribendum, & ad verè ac suo nomine possidendum, non sufficit, sed in titulo præsumpto, & specificè non assignabili, quam præsumptionem inducit usus longissimi temporis, quo non solutus est manipulus decimus, sed primùm undecimus quisque: qui usus, & tanto tempore frequentati actus omissionis fuerunt actus possessorij negativi, & colonos constituerunt in quasi-possessione immunitatis ab obligatione ad decimos manipulos, & quidem in quasi-possessione vera, Juridica, suo nomine & cum opinione juris habita, ac proportionata ad præscriptionem privativam juris alieni; consequenter nec deficit tertia conditio ad præscribendum necessaria, nimirum *possessio*. Neque tibi scrupulum moveat status laicalis colonorum, eò quod Laici non sint capaces decimarum tanquam juris spiri-

spiritualis, & hujus possidendi; probe enim notandum est discrimen inter hæc duo, *prescribere decimas*, & *prescribere decimis*: illud primum, seu decimas vel jus decimandi adhuc annexum titulo spirituali acquirere prescribendo utique non possunt Laici, utpote incapaces possidendi: at verò istud posterius omnino Laicis competere potest; nam *prescribere decimis*, seu immunitatem à decimis vel ex toto, vel ex parte (uti in hoc casu immunitatem à decimo manipulo) acquirere & possidere suo modo (nempe negative & prescriptioni privativæ proportionaliter) quare non valeant Laici, prorsus nihil obstat; cum huiusmodi immunitas nihil habeat spiritualitatis, sed sit mera privatio juris alieni, nempe decimatoris ad decimos quosque manipulos. Si ergo Laici possint totam immunitatem à solvendis decimis possidere, & prescribendo obtinere, atque sic recuperare libertatem à Natura concessam, cujus utique capaces sunt; quare nequeant possidere & prescribendo acquirere partem immunitatis, extinguendo jus alienum decimatoris ad exigendum manipulum decimum? Neque replices, hoc ipso, quòd coloni non solvant decimum manipulum, eos acquirere decimas ex parte, & sic *prescribere decimas*, non *decimis tantum*; nam scire te velim, *decimas* non esse, antequam fiat separatio fructuum; & eo-

rum pars pro decimis secernatur & designetur.

Quod additum est de ignorantia, ac si hæc impedivisset prescriptionem, adeò non stringit, ut potius vix aliqua unquam currere vel compleri possit prescriptio sine aliqua ignorantia illius, contra quem prescribitur; proin ignorantia non impedit prescriptionem, alias vix unquam habere locum posset, uti rectè advertit Arnoldus Rath in *trac. de Usucap.* quis enim tam bardus est & stolidus, quis tam fœcior & negligens, ut sciens, rem suam ab alio possideri, aut jus suum ab alio usurpari, vel aliquid fieri contra jus suum, id patiat? Dein præterea ignorantia non omnino invincibilis & absque omni culpa fuisse videtur ex parte decimatoris Communitatis Ecclesiasticæ, dum tanto tempore omisit explorare, quæ sibi competant jura, quas & quantas decimas colonis elocaverit &c. Neque punitio negligentis in Jure principalis fuit causa introductæ prescriptionis, sed solum secundaria, ut passim tradunt DD. præsertim Theologi. Prescriptio longissimi temporis secundum Jura Civilia, quæ ad illam non requirebant bonam fidem, habebatur quidem pro pœnali & odiosa, at verò de Jure Canonico, quæ requirit bonam fidem in omni prescriptione, nec prescriptio longissimi temporis pro mere pœnali & odiosa habetur, sed pro

favorabili non minùs, ac præscrip-
tio longi temporis. *can. placuit. §. po-
tèst. caul. 16. q. 3.* & punitio negli-
gentiæ solum secundariò attenditur,
principaliter autem bonum Reipub-
licæ, resultans ex dominiorum cer-
titudine, & litium evitacione, quæ
obtinentur per præscriptionem.
Vid. ea, quæ tradidi in *parte priori
meorum decisio num. decis. 69. q. 3.*

Quintum probat in tantum, in
quantum observantia viciniæ sola
non sufficit ad satis probandum,

etiam in hoc pago vigere similem
observantiã. Interim tamen in dubio
bona petitur præsumptio ex obser-
vantia viciniæ, quòd in loco vicino
nempe in hoc quoque pago, si non
constet de opposito, simile quid ob-
servetur, uti notant DD. adeòque
etiam in hoc pago, sicut in vicinis,
usum secernendi & designandi un-
decimos primùm manipulos non
sine titulo iusto & bona fide in-
troducendum esse.

TITULUS XXXI.

De Regularibus, & Transeuntibus ad
Religionem.

DECISIO CIV.

De Professione Religiosa dubia, &
perperam declarata pro
nulla.

SPE.